Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Kobor Tamás
Cím: Pesti Kis Tükör.
Forrás: Az Ujság
Bp. (Hely) | 917. IV. 1. (Idő) | (Köt. v. füz.) | (Oldal)

Osztályozás
Tárgy 308
Hely
Idő "1917"
Személy
Helyszám

Pesti KIS TÜKÖR

IRTA KÓBOR TAMÁS.

A minap — hosszu idő multán — az Operában voltam s ott mutatták nekem azt a publikumot, melyről minden előkelő boltban hallom, hogy eddig sohasem látták. A butonok tán nagyocskák voltak, mama és leány között a különbség szinte ellentétté fajult, de a mellett hogy az egyik hölgy a karját vakargatta, egészében igen illedelmes, jó és hálás publikum volt.

Elvonultságomban az uj világból nem sokat látok. De ezt a keveset is szeretném jól látni, a magam és nem a mások szemével. A hirtelen meggazdagodottakat hadseregszállitó névvel foglalják tipusba. Kómikum és lenézés, idegenkedés és gyülölet is foglaltatik ebben a fogalomban. Igaz is lehet, de semmiesetre sem igazságos. Ugy érzem, ezt az uj tipust el kell ismerni, mert nem elhatározásból vált azzá, hanem keletkezett. Függetlenül a tagjaitól: ha háboru van, lehetetlen, hogy emberek uj vagyonokra ne tegyenek szert. Ha szegény emberek vagyonhoz jutnak, lehetetlen, hogy oly jól tudjanak vele bánni, oly normálisnak érezzék, hogy van, mint azok, a kik már régebben, vagy kezdettől fogva ebben a jó sorban élnek. Csak ugy egész fölületes látásra is merném mondani, hogy igazságtalanok vagyunk, mikor a vagyonosságuk meglátszását fölrójuk nekik.

De persze, az érzésünk a háborus meggazdagodáshoz erkölcsi bélyegeket képzel. Piszkot és lelketlenséget. Árdrágitást, nyomoruságok eltiprását, hősi vérnek könyörtelen kihiénázását, csalást és szédelgést, munkátlan visszaélést az alkalmakkal. Sok esetben igazunk van, de nincs igazunk valamennyi esetre. Egy nagyon is hozzáértő vezető pénzemberbarátom mondta és ugy is van: a suta magyar ipar nyolcz milliárdot produkált s a kicsi kereskedelmünk ennyi árut bonyolitott le csodás szorgalommal, hihetetlen ügyességgel, az egész világon páratlan háborus lelkesedéssel s a nyolcz milliárdban van száz millió, a mely aljas, piszkos és fegyházba való s ezzel a törpe kis tört értékkel bélyegzik meg az egész nyolcz milliárdot, mint hadinyereséget és hadseregszállitást!

Vajjon ez az uj publikum mind ennek a száz milliónak a kategóriájába tartozik-e? Lehetetlen föltenni. Inkább ugy vélem, hogy ugyanaz a kategória, mely a napoleoni hadjáratokban, a hetvenes háboruban és 1866-ban is uj publikum volt s ma már a franczia müvészet és közgazdaság tiszteletreméltó talapzata lett, melyből ma a mi patriciusaink nőttek ki, melynek kifejlődése az a nemes izlésü publikum, a mely az ujjal nem akar elvegyülni. A régibb irodalom ama régen friss jövevényeket parvenüknek nevezte el és dolgozta föl mulatságos figurákká. Az ujabb irodalom fölöslegesen ismétel, ha a mai ujakkal ugyanezt teszi.

Azt hiszem, a mai meghonosodott társaság és a mai irodalom igazságosabb, ha már tudomásul veszi a multból, hogy az uj világnak csak idő kell, hogy épp ugy kulturálódjék, mint a régi s a mai polgári demokráczia már eszkomptálhat egy évtizedet, vagy egy generácziót és toleráns lehetne a friss vagyon félszegsége és procczolása iránt, mert hiszen a procczolás voltaképpen törekvés arra a finomultságra, melyhez a vagyon mellett idő is kell. Mért ne engedjen nekik időt ez a mi demokrácziánk, vagy a mi már szerzett biztosságunk abban, hogy idővel a bántó vonások elkopnak?

Sőt mivel tudjuk, hogy a fejlődés mindig uj rétegek érvényesülését hozza, az uj publikumot kigunyolás és lenézés helyett inkább vezetnők, hogy ez a kifejlődés gyorsabb legyen. Irodalom és müvészet lehajolhatna hozzájuk, ha már a társaság meg nem nyitja nekik az ajtót. A mai korhoz ez jobban illenék, az ellenkezője pedig a lenézőket megfosztja kivánságuk jogosságától, hogy mások őket se nézzék le.